

חיי יאנוש קורצ'אק

יאנוש קורצ'אק היה רופא, סופר ומחנך. הוא נולד בשנת 1878 בוורשה שבפולין. השם שלו היה ד"ר הנריק גולדשמידט, אבל בעולם מכירים אותו כיאנוש קורצ'אק, כי זה היה השם הספרותי שלו. הוא למד רפואה בוורשה וכתב ספרי ילדים ומאמרים בשאלות חינוכיות.

בשנת העשרים הוא היה מנהל של בתי יתומים לילדים יהודיים ופולניים. הוא עבד אז גם כרופא וגם כמחנך, והיה גם מדריך במחנות קיץ לילדים יהודיים ופולניים. הוא אהב במיוחד את עבודת החינוך ודיבר על נושאי חינוך ברדיו הפולני ובמקומות רבים בעולם. הוא היה מפורסם בפולין וכולם ידעו מי זה "הרופא - המחנך".

באמצע שנות השלושים, כשהימין האנטישמי התחזק בפולין, התקרב יאנוש קורצ'אק לקבוצות ציוניות וגם ביקר פעמיים בארץ ישראל. הוא רצה להכיר את החינוך בישראל, ובמיוחד בקיבוצים. הוא חשב לעלות לישראל, אבל התגעגע לילדים שלו וחזר לבית היתומים בוורשה.

ליאנוש קורצ'אק לא הייתה משפחה, ולא היו לו ילדים משלו. כל הילדים חשבו שהוא כמו אבא שלהם, והיתומים שנשאר אחר המלחמה אומרים עד היום: "אנחנו הילדים של קורצ'אק".

בזמן מלחמת העולם השנייה, כשקורצ'אק ניהל בית יתומים יהודי בוורשה, הוא ידע שהנאצים רוצים לשלוח את הילדים למחנה המוות בטרבלינקה. הנאצים אמרו לו שהוא יכול להישאר בוורשה ולהמשיך לחיות שם מפני שהוא איש חשוב, ושהוא לא צריך ללכת עם הילדים אל המוות. אבל הוא לא הסכים שהילדים הקטנים יהיו לבד במחנה, והחליט ללכת איתם בדרך האחרונה אל המוות.

אף אחד לא נשאר בחיים לספר על הרגעים האחרונים של יאנוש קורצ'אק ושל הילדים שלו בטרבלינקה, אבל אנשים זוכרים את התמונה של קורצ'אק עם הילדים בדרך לתחנת הרכבת.

היום יש בטרבלינקה 17.000 אבנים לכל הקהילות היהודיות שנעלמו בשואה, ועוד אבן אחת ליאנוש קורצ'אק ולילדים שלו.

(לפי: יאנוש קורצ'אק, דיוני הקונגרס הבינלאומי, במלאת מאה שנים להולדתו מתוך: עברית מן ההתחלה, חלק ב', הוצאת האקדמון - 2001)